

INFORMAČNÝ MATERIÁL

č. 08/2019

STRATEGICKÁ KOMUNIKÁCIA AKO NÁSTROJ BOJA PROTI HYBRIDNÝM HROZBÁM V POBALTSKÝCH ŠTÁTOCH

Vypracoval: Mgr. Martin Mališka, Odbor Parlamentný inštitút
Supervízor: JUDr. Ľubomír Fajták, Odbor Parlamentný inštitút
Schválil: PhDr. Eva Maláčková, riaditeľka Odboru Parlamentný inštitút K NR SR

August 2019

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady SR a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne, alebo odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Parlamentného inštitútu a autora.

Anotácia

Materiál sa zameriava na využitie strategickej komunikácie Pobaltských štátov v boji proti hybridným hrozbám. Analyzuje strategické dokumenty predmetných štátov a poskytuje prehľad ich deklarovaných cieľov v oblasti strategickej komunikácie. V záverečnej časti materiál prináša niektoré praktické prípady využitia strategickej komunikácie v Pobaltských krajinách.

Kľúčové slová

strategická komunikácia, hybridné hrozby

Obsah

Obsah.....	4
Úvod	5
Výsledky analýzy	6
Estónska republika.....	6
Litovská republika	7
Lotyšská republika.....	8
Praktické prípady	10
Záver (<i>stručné zhrnutie</i>)	13
Použité zdroje.....	14

Úvod

Predmetný materiál sa zameriava na prístupov vybraných štátov k strategickej komunikácii ako nástroja v boji proti hybridným hrozbám. Predmetom výskumu boli 3 krajiny, konkrétne Estónska republika, Lotyšská republika, Litovská republika.

Strategická komunikácia získava v posledných piatich rokoch veľkú pozornosť a štáty sa začínajú k predmetnej problematike pristupovať komplexne. Hlavným zmyslom strategickej komunikácie je vysvetľovanie jednotlivých krokov štátu spoločnosti. Zároveň slúži ako odpoveď na snahu rôznych aktérov o takú interpretáciu udalostí, ktoré prospievajú ich záujmom, ale sú škodlivé pre štát, ktorý je cieľom takýchto aktivít.

Strategická komunikácia sa okrem rozvoja v praktickej rovine stala záujmom aj akademickej obce. Boli vypracované mnohé štúdie, ktoré analyzujú komunikáciu jednotlivých aktérov, mnohé inštitúcie pracujú sa snažia vytvoriť efektívne nástroje, ktoré by boli využité v boji proti hybridným hrozbám.

Na základe požiadavky v nasledujúcej časti predkladáme využitie strategickej komunikácie v boji proti hybridným hrozbám v pobaltských štátoch (Estónska republika, Lotyšská republika, Litovská republika). Cieľom materiálu je poukázať na spôsob využitia strategickej komunikácie v strategických dokumentoch predmetných štátov a následné praktickú aplikáciu stanovených postupov v praxi.

Výsledky analýzy

Estónska republika

Estónska republika definuje strategickú komunikáciu ako plánovanie štátnych činností, ich zjednotenie v jeden komunikačný celok, a odovzdanie spoločnosti. Za uvedeným účelom štátne orgány koordinujú ich činnosti, aby zabezpečili, že správy určené verejnosti sú dobre premyslené, jasné a podporujú hodnoty zakotvené v ústave Estónska. Predpokladmi strategickú komunikácie v Estónsku sú demokracia a sloboda prejavu, preto vládna komunikácia je iba jedným z viacerých konkurujúcich si hlasov.¹

Jednou z hlavných úloh, ktorá je stanovená v Národnom bezpečnostnom koncepte Estónska, je zlepšenie strategickú komunikácie za účelom posilnenia spoločenskej kohézie a potvrdenia pozitívneho medzinárodného obrazu štátu a psychologická obrana schopná čeliť a neutralizovať nepriateľské informačné útoky.² Zároveň Estónsko strategickú komunikáciu považuje za kľúčovú pre ukotvenie hodnôt spoločnosti a ochote prispievať do spoločnosti.³

Prostredníctvom lepšej informovanosti možno posilniť súdržnosť a integráciu spoločnosti, čo bude viesť k lepšej odolnosti spoločnosti voči hrozbám. Strategická komunikácia je plánovaná a zjednocuje politické, ekonomické správy a správy v oblasti národnej bezpečnosti do jedného informačného celku, a jeho následné predloženie spoločnosti. Je založená na hodnotách vyjadrených ľuďmi v demokratickom, rozmanitom a hĺbkovom dialógu, ktorý umožňuje štátu slúžiť spoločnosti. Hlavný dôraz strategickú komunikácie, väčšia odolnosť a súdržnosť spoločnosti, sa nedosahuje iba prostredníctvom politických vyhlásení, ale vyvíja sa kombináciou mnohých faktorov. Výsledné prostredie je následne stabilnejšie a bezpečnejšie a zraniteľnosť spoločnosti sa znižuje, a to aj v dôsledku bezpečnostných hrozieb. Estónci sa zároveň sústredia na zvyšovanie bezpečnostného povedomia spoločnosti, neutralizáciu informačných útokov, ktoré prostredníctvom manipulácie a zavádzania, vyvolávajú násilie v spoločnosti a propagujú riešenie kríz spôsobmi, ktoré nerešpektujú ústavné usporiadanie. Estónci nazývajú tento spôsob obrany „psychologická obrana“. Najdôležitejším spôsobom psychologickú obrany je informovanie spoločnosti o útokoch, manipuláciách a zavádzaniach, a zabezpečenie najširšieho možného prístupu verejnosti k informáciám zo všetkých častí spoločnosti. Strategická komunikácia a psychologická obrana sa navzájom dopĺňajú. Opatrenia na zvýšenie povedomia používané psychologickou obranou reagujú veľmi rýchlo, ale strategická

¹ Strategická komunikácia. Dostupné na internete: <https://www.valitsus.ee/en/strategic-communication>. [cit. 25.07.2019].

² Strana 7 Národného strategického konceptu Estónska. Dostupné na internete: https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/national_security_concept_2017.pdf [cit. 26.07.2019].

³ Strana 18 Národného strategického konceptu Estónska. Dostupné na internete: https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/national_security_concept_2017.pdf [cit. 25.07.2019].

komunikácia musí byť schopná osloviť spoločnosť a zahraničné cieľové skupiny, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri riešení konfliktov, aj v informačnom šume vytvorenom konfliktom.⁴

Strategická komunikácia zohráva dôležitú úlohu nielen pri bezpečnosti štátu, ale aj pri národnej obrane, keďže národná obrana sa neopiera iba o vojenské spôsobilosti štátu, ale aj spôsobilosti nevojenského charakteru. Estónsky prístup ku komplexnej národnej obrane je postavený na šiestich pilieroch: vojenská obrana, civilná podpora pre vojenskú obranu, medzinárodné konanie, vnútorná bezpečnosť, udržiavanie nepretržitej činnosti štátu a strategická komunikácia.⁵

Estónsko teda využíva strategickú komunikáciu na dosiahnutie hlavného cieľa bezpečnostnej politiky, bránenie nezávislosti a suverenity, kontinuity ľudu a štátu, teritoriálnej integrity, ústavného poriadku a bezpečnosti Estónska. Estónsko sa preto snaží posilniť súdržnosť spoločnosti, presadiť pozitívny obraz štátu a rozvíjať obranu, ktorá bude neutralizovať nepriateľské kybernetické útoky. Hlavnými nástrojmi na dosiahnutie stanovených cieľov je monitorovanie a analyzovanie mediálnych a verejných názorov na bezpečnostné otázky, koordinácia a plánovanie spoločných stanovísk orgánov štátu, aby reprezentovali spoločné stanovisko a pomáhali tým zjednocovať spoločnosť, zlepšovanie schopnosti vlády reagovať na krízy a prispôbovať danej situácii komunikáciu, a informovanie verejnosti o škodlivých dezinformáciách a znižovanie ich vplyvu v Estónsku. Strategická komunikácia, aby mohla byť úspešná, nemôže byť nariadená zhora, ale musí reflektovať hodnoty a názory spoločnosti. Z uvedeného dôvodu je estónska strategická komunikácia postavená na 4 princípoch (dialóg, hodnoty, činy, zapojenie spoločnosti). Dialóg je postavený na vzťahu so spoločnosťou ako celkom a na vzťahu s jednotlivým cieľovými skupinami. Dialóg môže prebiehať rôznymi spôsobmi, napríklad cez médiá, prieskumy verejnej mienky alebo priamou komunikáciou. Vďaka dialógu je možné určiť, aké hodnoty vyznáva spoločnosť. Hodnoty následne určujú činy. Tie môžu byť pochopené rôznymi spôsobmi, preto je potrebné spájať činy s komunikáciou dôvodov, pre ktoré sú dané činnosti realizované. Posledným princípom je zapojenie verejnosti za účelom dosiahnutia cieľov strategickej komunikácie.⁶

Litovská republika

Litovská republika si stanovila v Národnej bezpečnostnej stratégii niekoľko cieľov v oblasti strategickej komunikácie. Litva si kladie za cieľ posilnenie spôsobilosti štátnych inštitúcií v oblasti strategickej komunikácie a rozvoj mechanizmu pre koordináciu strategickej

⁴ Strany 19 a 20 Národného strategického konceptu Estónska. Dostupné na internete: https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/national_security_concept_2017.pdf [cit. 26.07.2019].

⁵ Koordinácia národnej bezpečnosti a správa obrany. Dostupné na internete: <https://www.riigikantselei.ee/en/supporting-government/coordination-national-security-and-defence-management> [cit. 29.07.2019].

⁶ Strategická komunikácia. Dostupné na internete: <https://www.valitsus.ee/en/strategic-communication> [cit. 31.07.2019].

komunikácie vykonávanej štátnymi inštitúciami.⁷ Litva chce zároveň prispieť k rozvoju spôsobilosti NATO čeliť výzva v oblasti strategickej komunikácie.⁸ Podobne chce Litva prispieť k budovaniu kapacít EÚ v oblasti strategickej komunikácie a prispieť ku kompatibilite aktivít EÚ a NATO v danej oblasti.⁹

V zmysle stanovených cieľov zlepšenia spôsobilosti štátnych inštitúcií v oblasti strategickej komunikácie začlenili štátne inštitúcie pracoviská zaoberajúce sa problematikou strategickej komunikácie do svojej organizačnej štruktúry. Ministerstvo zahraničných vecí Litovskej republiky, Ministerstvo národnej obrany a Litovské ozbrojené sily majú pracoviská, ktoré sa venujú strategickej komunikácii. Problém je však nedostatok spolupráce medzi jednotlivými pracoviskami.¹⁰

Litva je však aktívna na pôde EÚ a NATO, kde dlhodobo presadzuje posilňovanie úlohy strategickej komunikácie a podporuje organizácie založené za daným účelom.¹¹

Lotyšská republika

Lotyšská republika si taktiež uvedomuje potrebu súdržnej občianskej spoločnosti. V Národnom bezpečnostnom koncepte sa uvádza, že súdržná občianska spoločnosť, ktorá verí v jednotné základné hodnoty je dôležitou podmienkou pre zníženie ohrozenia domácej politiky Lotyšskej republiky a pre posilnenie národnej bezpečnosti. Základné hodnoty musia zahŕňať hodnoty nezávislej a demokratickej krajiny, ktorá je súčasťou západného sveta. Zodpovednosť však neleží iba na štáte, ale iniciatívu musia prebrať aj občania, najmä prostredníctvom zakladania mimovládnych organizácií, účasťou na činnosti politických strán a musia byť pripravení brániť svoju krajinu pred vonkajšími hrozbami.

Za pôvodcu ohrozenia súdržnosti spoločnosti a stability domácej politiky považuje Lotyšsko Ruskú federáciu. Podľa Lotyšska sa Ruská federácia snaží vytvoriť napätie medzi rôznymi skupinami spoločnosti a zmeniť verejnú mienku o historických faktoch, súčasných politických procesoch a názor na členstvo Lotyšska v EÚ a NATO. Lotyšsko identifikovalo snahy o vyvolanie pochybností v spoločnosti a štátnej správe, ktoré majú za cieľ spraviť spoločnosť ľahostajnou alebo nepriateľskou voči štátu. Medzi politiky Ruskej federácie, ktoré majú uvedené ciele, patria podľa Lotyšska najmä: posilňovanie úlohy ruského jazyka, zvyšovanie dostupnosti vzdelania v ruskom jazyku, ochrana práv ruských občanov a apolitov

⁷ Strana 13, bod 18.13.6. Národnej bezpečnostnej stratégie. Dostupné na:

https://kam.lt/en/defence_policy_1053/important_documents/strategical_documents.html [cit. 31.07.2019].

⁸ Strana 8, bod 18.2.2. Národnej bezpečnostnej stratégie. Dostupné na:

https://kam.lt/en/defence_policy_1053/important_documents/strategical_documents.html [cit. 31.07.2019].

⁹ Strana 9, bod 18.4.6. Národnej bezpečnostnej stratégie. Dostupné na:

https://kam.lt/en/defence_policy_1053/important_documents/strategical_documents.html [cit. 31.07.2019].

¹⁰ Litva: Index odolnosti proti dezinformáciám. Dostupné na internete: <http://prismua.org/en/9065-2/> [cit. 31.07.2019].

¹¹ EÚ posilní strategickú komunikáciu po litovskej iniciatíve. Dostupné na internete:

<https://www.urm.lt/default/en/news/eu-to-strengthen-strategic-communication-at-lithuanias-initiative-> [cit. 31.07.2019].

žijúcich v Lotyšsku, obviňovanie Lotyšska v súvislosti s oživením fašizmu a nacizmu, ako aj zdôrazňovanie úlohy Ruska v lotyšských dejinách a zdanlivé oddelenie regiónu Latgalska od zbytku Lotyšska.

Lotyšská republika si stanovila niekoľko priorít, ktoré majú pomôcť predchádzať uvedeným hrozbám: účasť občianskej spoločnosti na socio-politických procesoch, rozvoj spôsobilostí štátu v oblasti strategickej komunikácie, implementácia politiky podporujúcej integráciu spoločnosti.

Cieľom strategickej komunikácie je dosiahnuť úspešnejšiu angažovanosť spoločnosti. Strategická komunikácia medzi vysoko postavenými verejnými funkcionármi a spoločnosťou vo všeobecnosti a rôznymi skupinami, napríklad podnikateľmi alebo zástupcami mimovládnych organizácií, je veľmi dôležitá. V súvislosti s uvedenými hrozbami si Lotyšsko kladie za cieľ, aby sa vláda osobitne zaoberala strategickou komunikáciou s regiónmi a obcami, ako aj s ľuďmi, ktorí žijú v daných regiónoch.¹²

Podobne ako Estónsko aj Lotyšsko považuje strategickú komunikáciu a psychologickú obranu za dôležité činnosti v rámci komplexnej národnej obrany. Podľa Lotyšska strategická komunikácia pozostáva zo strategických činností, ktoré sa zameriavajú na dosiahnutie strategických cieľov krajiny alebo jednotlivých vládnych orgánov. Predmetné činnosti závisia od obsahu stratégie. Strategická komunikácia zároveň zameriava na aktívnu koordináciu a manažment dopadu predmetných činností na spoločnosť a vybrané cieľové skupiny. Psychologickú obranu možno definovať ako integrovaný súbor dôsledne plánovaných a realizovaných činností zameraných na ochranu spoločnosti proti úmyselným alebo neúmyselným negatívnymi vonkajším alebo vnútorným vplyvom a proti oslabovaniu vôle ľudí brániť ich štát.¹³

Strategickú komunikáciu na úrovni ústrednej vlády a verejných orgánov považujú Lotyši v súčasnom prostredí za nevyhnutnú a využívajú ju na „povzbudenie“ obyvateľstva, aby reagovalo určitým spôsobom. Vládna verejná komunikácia využíva príbehy a názorné príklady, aby vyvolala v ľuďoch emocionálnu reakciu na určitú tému. Pre úspešnú implementáciu komplexnej národnej obrany sú potrební schopní a agilní ľudia, pretože informačné kampane o komplexnej národnej obrane by mali zahŕňať aj mienkotvorných ľudí, ktorí budú schopní vysvetliť ako a prečo je komplexná národná obrana budovaná.

Vládna komunikácia a verejné udalosti by mali neustále zdôrazňovať kontinuitu lotyšského štátu, jeho minulosť aj budúcu kontinuitu. Z pohľadu národnej bezpečnosti kontinuita rastie z dôvery ľudí v súčasné procesy, účasť na verejných činnostiach, podpore kultúry a histórie a vzniku nových tradícií. Kontinuita štátu taktiež závisí od vládnej komunikácie počas krízy

¹² Strany 14 až 16 Národného strategického konceptu. Dostupné na internete: https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/NDK_ENG_final.pdf [cit. 29.07.2019].

¹³ Strana 2 Komplexnej národnej obrany v Lotyšsku. Dostupné na internete: <https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Comprehensive%20National%20Defence%20in%20Latvia.docx> [cit. 30.07.2019].

alebo v prípade, keď je legitímna moc štátu v ohrození. Ak Lotyšsko stratí suverenitu, ako dôsledok vonkajšieho vplyvu, tak nezlomná komunikácia s medzinárodnou komunitou a lotyšskou populáciou v rámci krajiny bude silným ubezpečením o kontinuite štátu.

Lotyšsko chce posilniť informačnú odolnosť proti negatívnemu vykresľovaniu Lotyšska v medzinárodných masových médiách v dlhodobom horizonte. Lotyšsko zároveň zdôrazňuje potrebu kritického myslenia a dostupnosti informácií, zlepšenie profesijných štandardov a celkovej kvality najdôležitejších masovokomunikačných médií, aby sa predchádzalo šíreniu nepravdivých a zavádzajúcich informácií, ktoré by zavádzali spoločnosť o dianí v Lotyšsku a zahraničí.¹⁴

Praktické prípady

V záujme zvýšenia schopnosti čeliť hybridným útokom sa niekoľko krajín rozhodlo založiť Centrum excelentnosti NATO pre strategickú komunikáciu v Rige.¹⁵ Centrum vzniklo v roku 2014, keď v Norfolku Lotyšsko, Estónsko, Nemecko, Taliansko, Litva, Poľsko a Spojené kráľovstvo podpísali memorandum o porozumení s cieľom založiť takúto organizáciu.¹⁶ NATO udelilo centru akreditáciu v septembri 2014, ale organizácia nie je podriadená veleniu NATO ani žiadnej organizácii NATO. Centrum sa zameriava na zlepšovanie spôsobilostí Aliancie a členských štátov v oblasti strategickej komunikácie.¹⁷ Centrum pripravuje komplexné analýzy, včasné rady a praktickú podporu pre Alianciu, vykonáva výskum a experimentuje s cieľom nájsť praktické riešenia existujúcich problémov. Výsledky činnosti centra sú publikované.¹⁸ Slovensko sa pripojilo v roku 2019.

V decembri 2014 založilo Oddelenie strategickej komunikácie Ministerstva zahraničných vecí Litovskej republiky účet na sociálnej sieti Twitter. Sústreďuje sa na informovanie o udalostiach z litovského pohľadu¹⁹. Upozorňuje aj napríklad na pôsobenie ruských informačných zdrojov v Litve²⁰, vyvracanie rôznych dezinformácií²¹ a na udalosti dôležité pre Litvu²².

¹⁴ Strana 5 Komplexnej národnej obrany v Lotyšsku. Dostupné na internete:

<https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Comprehensive%20National%20Defence%20in%20Latvia.docx> [cit. 30.07.2019].

¹⁵ Centrum excelentnosti NATO pre strategickú komunikáciu v Lotyšsku. Dostupné na internete:

<https://www.latvia.eu/news/nato-centre-excellence-strategic-communication-latvia> [cit. 30.07.2019].

¹⁶ Sedem spojencov zakladá Centrum excelentnosti NATO pre strategickú komunikáciu. Dostupné na internete:

<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/seven-allies-establish-nato-s-strategic-communications-center-of-excellence-in-latvia> [cit. 30.07.2019].

¹⁷ O nás. Dostupné na internete: <https://www.stratcomcoe.org/about-us> [cit. 30.07.2019].

¹⁸ Publikácie. Dostupné na internete: <https://www.stratcomcoe.org/publications> [cit. 30.07.2019].

¹⁹ Napríklad pohľad na oslobodenie Vilniusu Červenou armádou, Dostupné na internete:

https://twitter.com/LT_MFA_Stratcom/status/1151106892548255744 [cit. 30.07.2019].

²⁰ Dostupné na internete: https://twitter.com/LT_MFA_Stratcom/status/1155847956194627584 [cit. 30.07.2019].

²¹ Dostupné na internete: <https://twitter.com/cepa/status/1153691979383001088> [cit. 30.07.2019].

²² Napríklad vydanie Wellesovej deklarácie, Dostupné na internete:

https://twitter.com/LT_MFA_Stratcom/status/1153621631832641536 [cit. 30.07.2019].

V roku 2015 Európska rada rozhodla, že je potrebné čeliť ruským pokračujúcim dezinformačným kampaniam. Preto zadala Vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku úlohu, aby v spolupráci s inštitúciami EÚ a členskými štátmi vypracovala Akčný plán na strategickú komunikáciu. Boli zadefinované 3 ciele (efektívna komunikácia a propagácia politik EÚ voči krajinám Východného partnerstva, posilnenie mediálneho prostredia v krajinách Východného partnerstva a členských štátoch EÚ, zlepšiť schopnosť EU predpovedať a reagovať na dezinformačné aktivity). Uvedené úlohy plní East Stratcom Task Force, je súčasťou Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Významnou skutočnosťou je, že dokáže vytvárať obsah v ruskom jazyku a jazyku krajín Východného partnerstva. Vďaka uvedenej skupine je stránka Európskej služby pre vonkajšiu činnosť dostupná v ruskom jazyku²³. Obsah v jazyku krajín Východného partnerstva sa šíri primárne prostredníctvom sociálnych médií zastupiteľstiev EÚ v daných krajinách, médií a verejných udalostí. Významnou platformou na prezentáciu činnosti skupiny sa stala webová stránka EU vs Disinfo.²⁴ Estónsko sa podieľa na činnosti East Stratcom Task Force.²⁵

Schopnosť šíriť obsah v ruskom jazyku je veľmi významnou skutočnosťou hlavne pre pobaltské krajiny, najmä Lotyšsko a Estónsko. V Estónsku žije početná ruská menšina (24,78% populácie)²⁶ a podobne aj Lotyšsku sa nachádza aj početná ruská menšina (25,2% populácie)²⁷. Pre mnohých obyvateľov Estónska a Lotyšska je ruština jazykom, ktorým komunikujú doma,²⁸ a hlavným zdrojom informácií sú rusko-jazyčné médiá.²⁹ V Lotyšsku patria k najpopulárnejším televíziám.³⁰ Zároveň sú rusko-jazyčné televízie bežnou súčasťou základných balíčkov, ktoré poskytujú telekomunikačné spoločnosti.³¹ Podobná situácia je aj v Estónsku.³² Z uvedených dôvodov sa objavovali správy o potrebe rusko-jazyčného média, ktoré by boli protiváhou ruských médií vysielajúcich na území Estónska a Lotyšska.³³ Potrebe šírenia obsahu, ktorý nemá pôvod iba v Rusku, ale aj inde v Európe sa venuje aj lotyšský Národný bezpečnostný

²³ Dostupné na internete: https://eeas.europa.eu/ru/eu-information-russian_ru [cit. 31.07.2019].

²⁴ Dostupné na internete: <https://euvsdisinfo.eu/> [cit. 31.07.2019].

²⁵ Strategická komunikácia. Dostupné na internete: <https://www.valitsus.ee/en/strategic-communication> [cit. 31.07.2019].

²⁶ Obyvateľstvo podľa národnosti. Dostupné na internete: <https://www.stat.ee/34278> [cit. 31.07.2019].

²⁷ V 2017 sa populácia obvyklých rezidentov znížila o 15,7 tisíc. Dostupné na: <https://www.csb.gov.lv/en/statistics/statistics-by-theme/population/number-and-change/search-in-theme/2402-number-population-latvia-2017> [cit. 31.07.2019].

²⁸ Doma lotyštinou hovorí 62% lotyšskej populácie, väčšina v okresoch Vidzeme a Lubāna. Dostupné na internete: <https://www.csb.gov.lv/en/statistics/statistics-by-theme/population/census/search-in-theme/1442-home-latvian-spoken-62-latvian-population> [cit. 31.07.2019].

²⁹ Strana 18 Národného strategického konceptu, Dostupné na internete: https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/NDK_ENG_final.pdf [cit. 31.07.2019].

³⁰ Latt telecom pochybuje, že je možné efektívne „filtrovať“ ruskú propagandu. Dostupné na internete: <https://eng.lsm.lv/article/society/society/latt telecom-doubts-its-possible-to-effectively-filter-russian-propaganda.a275243/> [cit. 31.07.2019].

³¹ Strana 18 Národného strategického konceptu, Dostupné na internete: https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/NDK_ENG_final.pdf [cit. 31.07.2019].

³² Kremľské televízie zstanú vysielat' v Estónsku. Dostupné na internete: <https://news.postimees.ee/6432736/kremlin-networks-to-remain-on-air-in-estonia> [cit. 31.07.2019].

³³ Lotyšsko navrhuje „alternatívu“ k ruskej propagande. Dostupné na internete: <https://www.euractiv.com/section/public-affairs/news/latvia-proposes-alternative-to-russian-tv-propaganda/> [cit. 31.07.2019].

koncept.³⁴ Estónska verejnoprávna televízia vytvorila v roku 2015 novú televíznu stanicu nazvanú ETV+.³⁵ Lotyšsko plánovalo vytvorenie samostatnej rusko-jazyčnej televízie, ale nikdy tak neučinilo. Namiesto toho ponúka rusko-jazyčné segmenty na už existujúcej televíznej stanici.³⁶

Estónsko sa stalo jednou zo zakladajúcich krajín (okrem Estónska aj Fínsko, Španielsko a Nórsko) Európskeho centra excelentnosti boja proti hybridným hrozbám, ktoré vzniklo v roku 2017.³⁷ Cieľom centra je rozvoj strategického dialógu a konzultácií medzi členskými štátmi, EÚ a NATO. Centrum bude vykonávať výskum v oblasti hybridných hrozieb a metód ako čeliť takýmto hrozbám. Zároveň bude vykonávať cvičenia na zlepšenie spôsobilostí jednotlivých členských štátov a interoperability v boji proti hybridným hrozbám.³⁸

V roku 2018 sa Úrad vlády Estónskej republiky rozhodol posilniť svoje pracovisko, ktoré sa zaoberá strategickou komunikáciou, personálne aj finančne (rozpočet sa zvýšil zo 60 000 € na 800 000 €). Cieľom je zlepšenie monitoringu, komunikácie odpovedí a manažment kríz v porovnaní s minulosťou. V princípe by úrad vlády mal byť schopný reagovať na udalosti v zárodku, skôr než bude spôsobená škoda nevratná. Jedným zo spôsobov, ako dosiahnuť uvedené ciele je zlepšenie obrazu Estónska v zahraničných a sociálnych médiách. Analytici musia byť schopní odlišiť podstatné veci od ostatných a sledovať pôvod aktivít a vzorec, ktorý používajú.³⁹

³⁴ Strana 19 Národného strategického konceptu, Dostupné na internete:

https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/NDK_ENG_final.pdf [cit. 31.07.2019].

³⁵ Nová rusko-jazyčná TV stanica ERR sa bude volať ETV+. Dostupné na internete:

<https://news.err.ee/115668/err-s-new-russian-language-tv-channel-will-be-called-etv> [cit. 31.07.2019].

³⁶ Novinár končí po spore o ruský jazyk. Dostupné na internete:

<https://eng.lsm.lv/article/society/society/journalist-quits-following-russian-language-row.a291347/> [cit. 31.07.2019].

³⁷ Estónsko sa stáva zakladajúcim členom Európskeho centra excelentnosti boja proti hybridným hrozbám.

Dostupné na internete: <https://www.riigikantselei.ee/en/news/estonia-becomes-founding-member-european-centre-excellence-counter-hybrid-threats> [cit. 30.07.2019].

³⁸ Čo je HybridCoE. Dostupné na internete: <https://www.hybridcoe.fi/what-is-hybridcoe/> [cit. 30.07.2019].

³⁹ Strategická komunikácia bude posilnená. Dostupné na: <https://news.postimees.ee/4370675/stratcom-to-be-strengthened> [cit. 30.07.2019].

Záver (stručné zhrnutie)

Cieľom predloženej analýzy bolo preskúmať využitie strategickej komunikácie v boji proti hybridným hrozbám v pobaltských krajinách - Estónska republika, Lotyšská republika, Litovská republika.

Uvedené krajiny majú spoločné množstvo vecí a problémy v boji proti hybridným hrozbám sú v mnohom veľmi podobné. Istým rozdiel si možno všimnúť medzi Litvou a ostatnými dvoma krajinami, Estónskom a Lotyšskom. V Litve absentuje početná ruská menšina a Litva tak nerieši problémy spojené s integráciou početnej inojazyčnej menšiny do väčšinovej spoločnosti.

Podobne všetky tri krajiny majú potrebu strategickej komunikácie obsiahnutú v strategických dokumentoch, ale estónske a lotyšské strategické dokumenty sa strategickej komunikácii venujú podstatne obsiahlejšie.

Estónsko a Lotyšsko kladú hlavný dôraz na súdržnosť spoločnosti, teritoriálnu integritu a kontinuitu štátu. Oba štáty popri strategickej komunikácii začali rozvíjať aj psychologickú obranu. pobaltské krajiny kladú veľký dôraz na komunikáciu štátu a inštitúcií s obyvateľmi. Dialóg je esenciálnou súčasťou strategickej komunikácie. Najväčšou výzvou pre uvedené krajiny je Ruská federácia a jej informačné možnosti na území pobaltských štátov.

Spoločne však riešia problémy spojené v veľkým vplyvom rusko-jazyčných televízií na vlastnom území, a teda schopnosti dostať informácie aj obyvateľom, ktorí sledujú najmä rusko-jazyčné televízie, často vlastnené ruským štátom alebo spriaznenými osobami. Hoci pôvodne plánovali všetky tri krajiny založiť spoločnú televíziu, ktorá by vysielala v ruskom jazyku, tak nakoniec túto situáciu riešil každý štát po vlastnej linke. Estónsko založilo plnohodnotnú rusko-jazyčnú televíznu stanicu, Lotyšsko vyhradilo časť vysielania existujúcej televíznej stanice rusko-jazyčnému vysielaniu.

Pobaltské štáty vnímajú veľmi citlivo interpretáciu vlastných dejín, ktorá sa v mnohých oblastiach nezhoduje s ruskou interpretáciou. Z predmetného dôvodu sa zameriavajú na objasňovanie vlastnej interpretácie dejín, ale aj súčasných udalostí.

Použité zdroje

1. Centrum excelentnosti NATO pre strategickú komunikáciu v Lotyšsku. Dostupné na internete: <https://www.latvia.eu/news/nato-centre-excellence-strategic-communication-latvia> [cit. 30.07.2019].
2. Čo je HybridCoE. Dostupné na internete: <https://www.hybridcoe.fi/what-is-hybridcoe/> [cit. 30.07.2019].
3. Doma lotyštinou hovorí 62% lotyšskej populácie, väčšina v okresoch Vidzeme a Lubāna. Dostupné na internete: <https://www.csb.gov.lv/en/statistics/statistics-by-theme/population/census/search-in-theme/1442-home-latvian-spoken-62-latvian-population> [cit. 31.07.2019].
4. EÚ posilní strategickú komunikáciu po litovskej iniciatíve. Dostupné na internete: <https://www.urm.lt/default/en/news/eu-to-strengthen-strategic-communication-at-lithuanias-initiative-> [cit. 31.07.2019].
5. Estónsko sa stáva zakladajúcim členom Európskeho centra excelentnosti boja proti hybridným hrozbám. Dostupné na internete: <https://www.riigikantselei.ee/en/news/estonia-becomes-founding-member-european-centre-excellence-counter-hybrid-threats> [cit. 30.07.2019].
6. Komplexná národná obrana v Lotyšsku. Dostupné na internete: <https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Comprehensive%20National%20Defence%20in%20Latvia.docx> [cit. 30.07.2019].
7. Koordinácia národnej bezpečnosti a správa obrany. Dostupné na internete: <https://www.riigikantselei.ee/en/supporting-government/coordination-national-security-and-defence-management> [cit. 29.07.2019].
8. Kremľské televízie zostanú vysielať v Estónsku. Dostupné na internete: <https://news.postimees.ee/6432736/kremlin-networks-to-remain-on-air-in-estonia> [cit. 31.07.2019].
9. Lattelecom pochybuje, že je možné efektívne „filtrovať“ ruskú propagandu. Dostupné na internete: <https://eng.lsm.lv/article/society/society/lattelecom-doubts-its-possible-to-effectively-filter-russian-propaganda.a275243/> [cit. 31.07.2019].
10. Litva: Index odolnosti proti dezinformáciám. Dostupné na internete: <http://prismua.org/en/9065-2/> [cit. 31.07.2019].
11. Lotyšsko navrhuje „alternatívu“ k ruskej propagande. Dostupné na internete: <https://www.euractiv.com/section/public-affairs/news/latvia-proposes-alternative-to-russian-tv-propaganda/> [cit. 31.07.2019].

12. Národná bezpečnostná stratégia. Dostupné na: https://kam.lt/en/defence_policy_1053/important_documents/strategical_documents.html [cit. 31.07.2019].
13. Národný strategický koncept. Dostupné na internete: https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/NDK_ENG_final.pdf [cit. 29.07.2019].
14. Národný bezpečnostný koncept Estónska. Dostupné na: <http://www.kaitseministeerium.ee/en/objectives-activities/basic-national-defence-documents> [cit. 26.07.2019].
15. Nová rusko-jazyčná TV stanica ERR sa bude volať ETV+. Dostupné na internete: <https://news.err.ee/115668/err-s-new-russian-language-tv-channel-will-be-called-etv> [cit. 31.07.2019].
16. Novinár končí po spore o ruský jazyk. Dostupné na internete: <https://eng.lsm.lv/article/society/society/journalist-quits-following-russian-language-row.a291347/> [cit. 31.07.2019].
17. O nás. Dostupné na internete: <https://www.stratcomcoe.org/about-us> [cit. 30.07.2019].
18. Obyvateľstvo podľa národnosti. Dostupné na internete: <https://www.stat.ee/34278> [cit. 31.07.2019].
19. Publikácie. Dostupné na internete: <https://www.stratcomcoe.org/publications> [cit. 30.07.2019].
20. Sedem spojencov zakladá Centrum excelentnosti NATO pre strategickú komunikáciu. Dostupné na internete: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/seven-allies-establish-nato-s-strategic-communications-center-of-excellence-in-latvia> [cit. 30.07.2019].
21. Strategická komunikácia. Dostupné na internete: <https://www.valitsus.ee/en/strategic-communication>. [cit. 25.07.2019].
22. Strategická komunikácia bude posilnená. Dostupné na: <https://news.postimees.ee/4370675/stratcom-to-be-strengthened> [cit. 30.07.2019].
23. V 2017 sa populácia obvyklých rezidentov znížila o 15,7 tisíc. Dostupné na: <https://www.csb.gov.lv/en/statistics/statistics-by-theme/population/number-and-change/search-in-theme/2402-number-population-latvia-2017> [cit. 31.07.2019].